

VYŠEHRAĐ

SVĚTOVÁ
PRŮZA

Kent Haruf
**CIZINCI
VNOCI**

PŘEDLOHA STEJNOJMENNÉHO FILMU
S ROBERTEM REDFORDEM A JANE FONDOVOU

Kent Haruf

CIZINCI
V NOCI

Kent Haruf

CIZINCI
V NOCI

VYŠEHRAĐ

Z anglického originálu *Our Souls at Night*
vydaného nakladatelstvím Alfred A. Knopf v roce 2015
přeložila Alena Snelling
Typografie Vladimír Verner
Odpovědná redaktorka Marie Válková
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2018 jako svou 1738. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 130 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-998-8

© 2015 by Kent Haruf

This translation was published by arrangement with
Alfred A. Knopf, an imprint of The Knopf Doubleday Group,
a division of Penguin Random House, LLC
Translation © Alena Snelling, 2018

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

Pro Cathy

1

Jednou v podvečer navštívila Addie Moorová Louise Waterse. Byl květen, těsně před setměním.

Oba bydleli v Cedrové ulici, jen blok od sebe, v nejstarší části města. U obrubníků tu rostly jilmy a břestovce i javor, od chodníků k patrovým domkům se táhly zelené trávničky. Během dne bylo teplo, ale k večeru se ochladilo. Kráčela po chodníku a zabočila k Louisovu domu.

Louis otevřel dveře a ona na to, Můžu dovnitř? Chtěla bych s tebou něco probrat.

Posadili se v obýváku. Nedáš si něco k pití? Třeba čaj?

Ne, děkuju. Možná tu ani nepobudu tak dlouho na to, abych ho vypila. Rozhlédla se kolem sebe. Máš tu pěkné.

Diane se vždycky postarala, aby to tu bylo pěkné. Já se čas od času taky vynasnažím.

Pořád to vypadá pěkně, řekla. Nebyla jsem tu už léta.

Podívala se z okna na zahradu, kterou už halila noc, a pak do kuchyně, kde visel nad linkou a dřezem pruh světla. Všechno vypadalo čistě a spořádaně. Sledoval ji. Byla to pohledná žena. Vždycky se mu líbila. Mívala tmavé vlasy. Teď byly bílé a zastřižené nakrátko. Pořád se mohla chlubit ženskými křivkami, jenom trochu přibrala v pase a na bocích.

Asi si říkáš, co tady dělám.

Nejspíš jsi mi nepřišla říct, že to tu mám pěkné.

Ne, chtěla jsem ti něco navrhnout.

Aha.

Chtěla bych tě o něco požádat.

Dobrá.

Ne o ruku, řekla.

To jsem si ani nemyslel.

Ale nebyl bys úplně daleko od pravdy. Teď akorát nevím, jestli to zvládnou. Byla jsem si jistá, ale nahlodává mě červíček pochybností. Jemně se usmála. To je trochu jako před svatbou, ne?

Co?

Pochybnosti.

V některých případech určitě.

No, nic. Prostě to vyklopím.

Poslouchám, řekl Louis.

Nepřišel bys někdy ke mně domů a pak tam přespal?

Prosím? Jak to myslíš?

Oba žijeme sami. Žijeme sami už příliš dlouho. Léta. Cítím se osaměle. Říkala jsem si, že i ty se tak možná cítíš. Tak mě napadlo, jestli bys ke mně nepřišel. Na noc. Na kus řeči.

Zíral na ni, prohlížel si ji, teď už se zvědavostí, s opatrností.

Nic neříkáš. Vyrázila jsem ti dech?

Tak nějak.

Nemluvím o sexu.

Nebyl jsem si jistý.

Ne, ne, kvůli sexu ne. O to mi nejde. Chuť na sex jsem neměla už dlouho. Potřebuji někoho, kdo mi pomůže přestát noc. Chci ležet v teplé posteli a mít společnost. Leželi bychom spolu vedle sebe a ty bys u mě přespal. Noci bývají nejhorší, nemyslíš?

Bývají.

Musím si pak vzít prášek na spaní a číst až do rána a pak se druhý den cítím jak praštěná palice a úplně k ničemu.

To znám.

Ale říkám si, že bych zas mohla klidně spát, kdyby vedle mě někdo ležel. Někdo milý. Ta blízkost. Noční rozhovory, ve tmě.

Čekala.

Co ty na to?

Já nevím. Kdy bys tak chtěla začít?

Kdykoli chceš. Tedy, řekla, pokud chceš. Klidně tento týden.

Promyslím si to.

Dobrá. Ale pokud se rozhodneš přijít, tak mi přes den zavolej, že přijdeš, abych věděla, že tě mám čekat.

Dobrá.

Budu čekat na telefonát.

A co když budu chrápat?

Tak budeš chrápat. Nebo se to odnaučíš.

Smál se. Tak to tu ještě nebylo.

Vstala a odešla, kráčela zpět domů. On stál u dveří a pozoroval ji, tu středně vysokou sedmdesátiletou bělovlasou ženu, jak kráčí pod větvemi stromů v kalužích světla, které vrhala svítilna na rohu ulice. Co to mělo ksakru znamenat, procedil mezi zuby. Jen nechval dne před večerem.

2

Následujícího dne šel Louis k holiči na Hlavní ulici. Vlasy si nechal zastříhnout nakrátko, čistý sestřih, skoro jako mašinkou. Zeptal se ho, jestli ještě pořád holí, a holič odpověděl, že ano, a tak se nechal i oholit. Pak šel domů, zavolal Addie a řekl, Rád bych dneska večer přišel, jestli pozvání pořád platí.

Ano, platí, řekla. Budu se těšit.

K večeři si nedal nic těžkého, jen sendvič a sklenici mléka. Nechtěl se u ní v posteli cítit plný, bylo by mu těžko. Pak si vlezl do sprchy. Dlouho stál v proudu horké vody a pečlivě se celý namydil. Ostříhal si nehty na ruku i na nohu. Vykročil do tmy ze zadního vchodu a šel po pěšině za domy, v ruce papírový sáček s pyžamem a kartáčkem. Kolem cesty byla tma a štěrk mu vrzal pod botami. V domě u cesty se svítilo a on už rozeznal z profilu ženu stojící u kuchyňského dřezu. Došel na zahradu Addie Moorové, prošel kolem garáže a záhonů a zaklepal na zadní dveře. Nějakou dobu tam stál a čekal. Před domem projelo po silnici auto a jeho světla na chvíli projasnila celou ulici. Slyšel středoškoláky, jak na sebe na Hlavní troubí. A pak se mu nad hlavou rozsvítilo světlo na verandě a dveře se otevřely.

Co děláš tady vzadu? zeptala se Addie.

Říkal jsem si, že mě takhle lidi neuvidí.

To je mi fuk. Oni se to dozví. Někdo tě zahlédne. Příště přijď předem, z ulice. Rozhodla jsem se, že nebudu dbát na to, co si ostatní myslí. To jsem dělala příliš dlouho – vlastně celý život. Tak už žít nebudu. Když jdeš zadem, tak to vypadá, že děláme něco špatného, něco ostudného, o čem je hanba mluvit.

Asi jsem byl učitelem na malém městě příliš dlouho, řekl. To proto. Ale dobrá. Příště přijdu předem. Tedy pokud bude nějaké příště.

Ty myslíš, že nebude? řekla. Že je tohle jen na jednu noc?

Nevím. Možná. Tedy až na ten sex. Nevím, jak tohle půjde.

Musíš trochu věřit, řekla.

Což o to, tobě ano. V tebe věřím, to vím už teď. Ale nejsem si jistý, jestli se ti dokážu vyrovnat.

O čem to mluvíš? Jak to myslíš?

Máš odvahu, řekl. Nebojíš se zariskovat.

Ty taky, vždyť jsi přišel.

To je pravda, přišel.

Tak už pojd' dovnitř. Sice to není nic, za co bychom se měli stydět, nemusíme tu ale stát celou noc.

Následoval ji přes verandu do kuchyně.

Nejprve si dáme skleničku, řekla.

To je dobrý nápad.

Piješ víno?

Sem tam.

Ale raději bys pivo, že?

Tak tak.

Příště koupím pivo. Tedy pokud bude nějaké příště, řekla.

Nevěděl, jestli žertovala, nebo ne. Pokud bude příště, řekl.

Máš raději bílé, nebo červené?

Bílé, prosím.

Vyndala lahev z lednice a oběma zpola naplnila sklenku. Posadili se ke kuchyňskému stolu. Co máš v tom pytlíku? zeptala se.

Pyžamo.

To znamená, že to chceš aspoň dnes vyzkoušet.

Ano, přesně to to znamená.

Dopili víno. Dal by sis ještě?

Ne, děkuju. Mohl bych se tu porozhlédnout?

Abych ti ukázala, kde co je a jak vypadají pokoje?

Jen bych rád věděl víc o místě, v němž se teď fyzicky nacházím.

Aby ses mohl vypařit ve tmě, kdyby se ti zachtělo.

Ale ne, to mě nenapadlo.

Zvedla se a zamířila do jídelny a obýváku s Louistem v patách. Pak ho vedla nahoru, kde byly tři ložnice – velká nad předním vchodem, ze které je vidět na ulici, byla její. Tady jsme vždycky spali, řekla. Geneův pokoj byl vzadu a ten další sloužil jako pracovna.

Na druhé straně chodby byla koupelna, do té druhé se vcházelo z jídelny dole. V ložnici byla velká manželská postel a na ní lehký bavlněný přehoz.

Tak co říkáš? zeptala se.

Je to větší dům, než se zdá. Je tu víc pokojů.

Vždycky to byl dobrý dům. Už v něm bydlím čtyřicet čtyři let.

Přistěhovali jste se dva roky po mně a Diane.

Už je to dlouho.

3

Jen si odskočím, řekla.

Zatímco byla pryč, prohlížel si fotky – ty postavené na komodě i ty pověšené na zdi. Rodinné fotky s Carlem ze svatby – na schodech u nějakého kostela. Pak ti dva u potoka někde na horách. Malý černobílý pes. Carla trochu znal. Slušný chlap. Dost klidný. Před dvaceti lety prodával pojištění úrody i různá další pojištění všem, co žili v Holtském okrese. Zvolili ho starostou města. Dvakrát. Louis ho moc dobře neznal. Teď byl rád, že se neznali. A pak fotky jejich syna. Gene se nepodobal ani jednomu z nich. Vysoký hubený kluk, hodně vážný. A pak dvě fotky jejich dcerky, malé holky.

Když se vrátila, řekl, že si taky odskočí. Vstoupil do koupelny, došel si na malou a pečlivě si umyl ruce. Nato vymáčkl trochu její zubní pasty na kartáček a vyčistil si zuby a pak se zul a převlékl do pyžama. Složil oblečení, položil ho na boty, nechal svou hromádku v rohu za dveřmi a šel zpět do ložnice. Ona se převlékla do noční košile a už ležela v posteli, lampička na nočním stolku svítila po její levici, velké stropní světlo už zhasla. Okno pootevřené. Dovnitř pronikal jemný chladný vánek. Postával u postele. Rozestlala mu.

Nelehneš si?

Přemýšlím o tom.

Vlezl si do postele, držel se na své straně, přitáhl si deku ke krku a odpočíval. Nic neřekl.

Na co myslíš? zeptala se. Jsi tak hrozně tichý.

Na to, jak je tohle zvláštní. Jak nové to pro mě je, být tady. Na pocit nejistoty, až bych řekl nervozity, kterou cítím. Nevím, na co to vlastně myslím. Na spoustu věcí a na nic.

Je to něco nového, že? přisvědčila. Ale v dobrém smyslu, řekla bych. Co myslíš?

Souhlasím.

Co normálně děláš, než jdeš spát?

Nic zvláštního, v deset koukám na zprávy a pak si jdu lehnout a čtu, dokud neusnu. Ale nevím, nevím, jestli dneska usnu. Jsem takový celý napjatý.

Já už zhasnu, řekla. Ale v rozhovoru můžeme pokračovat. Otočila se v posteli a on se zahleděl na její odhalená hebká ramena a vlasy zářící ve svitu lampy.

A pak byla tma, jen z ulice do místnosti pronikala trocha skomírajícího světla. Mluvili o hloupostech. Chtěli jeden druhého trochu poznat. O tom, co se děje ve městě. Jak se daří staré dobré Ruth, jejíž dům byl vklíněn mezi ty jejich. Že v Březové budou dláždít. A pak utichli.

Po chvíli se zeptal, Spíš?

Ještě ne.

Ptala ses, o čem přemýšlím. Jedna z těch věcí byla: Jsem rád, že jsme se s Carlem moc dobře neznali.

Proč?

Asi by mi pak nebylo tak příjemné tady být, kdybychom bývali kamarádi.

Ale já jsem Diane znala dost dobře.

Do hodiny usnula, tiše oddychovala. On byl ještě vzhůru. Pozoroval ji. V šeru viděl její tvář. Tu noc se jeden druhého ani nedotkli. Ve tři ráno vstal a šel do koupelny. Pak se vrátil a zavřel okno. Venku už hodně pofukovalo.

Jen začalo svítat, vstal, v koupelně se oblékl a znovu pohlédl na Addie Moorovou, jak leží v posteli. Byla už vzhůru. Tak zase na viděnou, řekl.

Brzy?

Ano.

Vyšel z domu na chodník mezi dvěma řadami sousedních stavení směrem domů. Vstoupil, udělal kávu a pojedl toast s vajíčky. Potom pracoval pár hodin na zahradě, načež se vrátil do kuchyně, dal si v kuchyni brzký oběd a odpoledne na dvě hodiny tvrdě usnul.

4

Když se toho odpoledne probudil, cítil se hrozně, určitě bude nemocný. Vstal, vypil trochu vody a už se potil. Chvíli popřemýšlel, pak zvedl telefon a zavolal jí. Do telefonu řekl, Šel jsem si na chvíli lehnout a zrovna se probudil, není mi dobře, bolí mě nějak břicho i záda. Promiň. Dneska večer nedorazím.

Chápu, řekla a zavěsila.

Zavolal do ordinace svého praktického lékaře a objednal se na další den ráno. Spát šel brzy, celou noc se však potil a nemohl usnout. Ráno neměl sebemenší chuť na snídani a v deset šel k lékaři. Poslali ho do nemocnice na krevní testy a vyšetření moči. Čekal v hale, dokud v laboratoři nedostali výsledky. Vzápětí ho hospitalizovali se zánětem močových cest.

Dostal antibiotika, většinu odpoledne prospal a v noci pak sotva zamhouřil oka.

Ráno už mu bylo lépe a řekli mu, že ho nazítří propustí. Dal si snídani i oběd a pak si trochu zdříml, a když se okolo třetí vzbudil, seděla na židli u postele. Podíval se na ni.

Ty sis nevymýšlel, řekla.

Myslela sis, že jsem si vymýšlel?

Myslela jsem si, že jsi nemocný jen tak naoko. Že ses rozhodl, že už se mnou nechceš v noci být.

Bál jsem se, že si to takhle vyložíš.

Myslela jsem si, že už nepříjdeš, vysvětlila.

Včera jsem na tebe myslel celý den a pak i v noci a dneska zas, řekl.

O čem jsi přemýšlel?

Že jsi můj telefonát určitě špatně pochopila. A jak ti asi vysvětlím, že chci večer přijít a strávit noc společně. Že mi na našich setkáních záleží víc než na čemkoli jiném za hodně dlouhou dobu.

Proč jsi mi tedy nezavola? Mohls mi to všechno říct.

Myslel jsem, že bych to ještě zhoršil. Že by tě to ještě utvrdilo v tom, že si celé tohle vymýšlím.

Škoda, žes nezavola.

Měl jsem. Jak jsi zjistila, že jsem v nemocnici?

Mluvila jsem ráno se sousedkou, s Ruth, a ta říkala, Slyšela jsi, co je s Louisem? A já na to, Co je s Louisem? Leží v nemocnici. Co mu je? Prý má nějaký zánět. Tak jsem se to dozvěděla, řekla.

Já ti lhát nebudu, přesvědčoval ji.

Dobrá. Žádné lži, to platí pro oba. Takže ke mně znovu přijdeš?

Jakmile se uzdravím a budu se zas cítit dobře. Je milé tě vidět, řekl.

To ráda slyším. Dneska ovšem vypadáš pěkně zdrchaně.

Ještě jsem se nestihl nalíčit.

Zasmála se. To nevadí, řekla. Tak jsem to ani nemyslela. To jen, že na tebe tak koukám a nedalo mi to.

No, aspoň že ty vypadáš hezky, řekl.

Dal jsi vědět své dceři?

Říkal jsem jí, že o nic nejde, že se nemusí bát, že mě už zítra propustí a že to není nic hrozného. Nemusí si kvůli tomu brát volno. Nemusí sem kvůli tomu jezdit. Bydlí až v Colorado Springs.

Já vím.

Taky učí – jako dřív já. Pak se odmlčel. Nedáš si něco k pití? Zazvoním na sestřičku.

Ne, už půjdu.

Zavolám ti, až budu doma a udělá se mi lépe.

Platí, řekla. Už jsem nakoupila pivo.

Díval se za ní, jak opouští místnost. Pak si lehnul a čekal, až zas usne, ale přinesli mu večeři, a tak se při jídle koukal na zprávy a poté pohlédl z okna a pozoroval, jak se nad rozlehlou plání na západ od města smráká.

5

Následující odpoledne ho pustili z nemocnice. Ale asi neodhadli, jak špatně na tom byl, takže mu trvalo skoro celý týden, než se zotavil a bylo mu dost dobře na to, aby jí zavolal a zeptal se, jestli může večer přijít.

To ti bylo pořád špatně?

Bylo. Nevím, proč mi to trvalo tak dlouho, dát se zas dohromady.

Vysprchoval se, oholil, použil vodu po holení, a jen co padla tma, vzal do ruky papírový sáček s pyžamem a kartáčkem, prošel mezi domy sousedů a zaklepal u ní na dveře.

Addie hned otevřela. Tedy, už vypadáš lépe. Pojď dál. Vlasy si sčesala z obličejů, slušelo jí to.

Stejně jako minule se posadili ke kuchyňskému stolu, popíjeli a povídali si. Pak řekla, Já už bych šla nahoru, co ty?

Já taky.

Postavila skleničky do dřezu a šla jako první po schodech. Zamířil do koupelny, kde se převlékl do pyžama. Složil si oblečení do rohu. Když vešel do ložnice, ležela v posteli v noční košili. Přetáhla si přes sebe deku a on si lehl vedle ní.

Minule sis tu pyžamo nenechal. I proto jsem si myslela, že už nepřijdeš.

Myslel jsem si, že by to bylo moc troufalé. Jako bych to považoval za samozřejmé. Ani jsme si toho tenkrát moc neřekli.

Tak odteď tu můžeš pyžamo a kartáček nechávat, řekla. Aspoň ušetřím ten papírový pytlík, odvětil.

Přesně tak. Chtěl by sis popovídat o něčem konkrétním? zeptala se. Nemyslím nic urgentního. Spíš jen tak na rozjezd.

Spíš bych měl spoustu otázek.

Já jich taky pár mám, řekla. Tak začněme těmi tvými.

Říkal jsem si, proč sis vybrala mě. Ani se vlastně moc dobře neznáme.

To sis myslel, že bych si prostě vybrala kohokoli? Že potřebuju prostě někoho, kdo by mě v noci zahřál? Prostě jakéhokoli staříka, se kterým bych poklábosila?

To jsem si nemyslel. Ale nevím, proč sis vybrala mě.

Mrzí tě, že jsem zvolila tebe?

Ne. To ani trochu. Jen mě to zajímá. Říkal jsem si, proč mě.

Protože si myslím, že jsi dobrý člověk. Laskavý.

Doufám, že jsem.

Já myslím, že jsi. A vždycky jsem si o tobě myslela, že jsi někdo, koho bych klidně i mohla mít ráda, s kým bych mohla mluvit. Co sis o mně myslel ty, jestli jsi o mně někdy přemýšlel?

Přemýšlel, řekl.

A co sis říkal?

Že jsi pěkná a osobitá žena. Taková, co má charakter.

Prokrista, proč?

Protože jsem viděl, jak žiješ. Jak ses dala do kupy po Carlově smrti. To pro tebe přeci bylo těžké, řekl. Takhle to myslím. Víím, jak bylo mně, když mi umřela žena, a tys to zvládala mnohem lépe než já. Začal jsem k tobě vzhlížet.

Ale nikdy ses tu nezastavil, nikdy jsi mi nic neřekl, řekla.